

ware het alleen uit erkentelijkheid voor deze uitspraak, zijn boek aan Dr. A. Pierson opdroeg. Lust tot denigreeren is bijna een nationale trek ten onzent geworden. Het regent dagelijks hatelikheden over onze staatsadministratie; men wijdt geen enkel woord van lof aan hetgeen zelfs den lof van den vreemdeling wekt; men ziet niets dan fouten in de werken onzer bouwkunst; men scheldt schrijvers en schilders met de virtuositeit van Parijsche *voyous*. Dit laatste is vooral in zwang gegaan, sedert Van Vloten en Douwes Dekker het uitbulderen van grove persoonlijkheden in de mode brachten, sedert Huet zoo dikwijls zijne anti-Nederlandsche boutades uitsprak. Daarbij is het zeer eigenaardig te ontdekken, dat de laatste, die oneindig geestiger was dan de twee eersten, juist immer door zijne uitvallen eene groote verontwaardiging te weeg bracht, terwijl de ruwheden van de beide anderen bij zeker geslacht van koffiehuisdraaiers, hulponderwijzers, en proletarische misluktegenieën een soort van gooren bijval vonden.

Denigreeren is het onvruchtbaarste werk — en daarom toont Smit Kleine, dat zijne letterkundige studiën aan dit euvel niet mank gaan. Hij spreekt over Multatuli, Dr. Kuyper, Mr. S. van Houten, Mr. W. Wintgens, C. van Nievelt, Jacques de Bergh, J. L. Wertheim, W. J. Hofdijk, J. A. Alberdingk Thijm, C. Terburch en Damas, eindigend met een brief aan J. J. L. ten Kate. Hij toont een zeer fijn oog te bezitten voor de zonzijde van het talent dezer schrijvers. Daarenboven streeft hij naar stijl, naar kleur en fraaiheid van dictie. Als ik zeggen moest, wat mij het meest beviel, zou ik de studie over Jacques de Bergh kiezen. Deze persoonlijkheid is zeker niet sympa-

thiek. Het clownachtige, soms het satyrachtige, eindelijk het schotschrijverachtige van dezen allerzonderlingsten persoon, aan het slot van zijn leven nog op de bank der beschuldigten voor den strafrechter verschijnend, was niet in staat hem vele vrienden te verschaffen. Smit Kleine heeft echter zooveel licht op de karakterwording van dezen *detective in partibus infidelium* geworpen, dat het hier werkelijk mag gelden *tout comprendre c'est tout pardonner*. Daarenboven heeft Smit Kleine de letterkundige verdiensten van de Bergh's *Millioenerfenis* naar recht en billijkheid doen uitkomen — en er nog het zonderlinge feit bij vermeld, dat de Bergh dit stuk in drie avonden van vijf tot elf op de leeskamer der Witte Sociëteit had geschreven.

Wat Smit Kleine over Schaepman als Orator, Dichter en Polemicus zegt, is voortreffelijk. Hij heeft den genialen dichter en staatsman — men zal in de Tweede Kamer zijne afwezigheid dagelijks gewaar worden! — volkomen recht gedaan. Hij heeft het eigenaardig persoonlijk breede en grootsche van Schaepman's woorden en werken naar het leven geteekend. Hier heb ik evenwel eene aanmerking. Waarom heeft Smit Kleine die oudbakken polemiek van 1875, over pastoor Brinkman's *Jaarboekje van de Heilige Familie* gevoerd, nu weer herdrukt? Tot de studie van Schaepman leverde dit opstel bijna geene stof. Maar aan het slot van zijn artikel — dat in zijn *Banier* verscheen — had hij een zeer geestig, zeer fraai gesteld schetsje van Pastoor Brinkman's pastorij gevoegd. Hij wilde van deze uitstekend geslaagde bladzijden geen afstand doen — en daarom herdrukte hij zijn werk van 1875, dat alleen aan het slot werkelijke waarde heeft

* *
*